

De fide contra Nestorianos

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ λόγος περὶ πίστεως κατὰ Νεστοριανῶν.

1 Ἔδει μὲν ἡμᾶς τοὺς ὑπὸ θεοῦ σεσωσμένους διὰ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ αὐτοῦ, ὃν ἔδωκε λύτρον ὑπὲρ ἡμῶν, κατὰ τὸν τοῦ κυρίου λόγον πιστεύειν εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, ἓνα θεὸν καὶ μίαν οὐσίαν θεότητος ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν, ὅτι τε ὁ λόγος τοῦ θεοῦ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σὰρξ ἀτρέπτως ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, πειθομένους τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις, ἀλλ', ἐπειδὴ ὁ τῶν ζιζανίων ἐπισπορευὺς ὀργάνων ἀξίων αὐτοῦ δραξάμενος συνέχεε τὸν τοῦ θεοῦ λαὸν καὶ συνετάραξεν, ἤγειρε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον τοὺς ὑπασπιστάς τῆς ἀληθείας, τοὺς ποιμένας τε καὶ διδασκάλους ὡς φωστῆρας ἐν κόσμῳ λόγον ζωῆς ἐπέχοντας, καὶ δι' αὐτῶν ἡμᾶς ἐπὶ τὴν βασιλικὴν καθωδήγησε τρίβον, οἵτινες μέσση ὁδὸν βαδίζουσιν ἐδίδαξαν μὴ ἐκκλίνοντας μήτε εἰς τὰ δοκοῦντα δεξιὰ μήτε εἰς τὰ προδήλως ἀριστερὰ γνωριζόμενα, οἷς καὶ ἡμεῖς πάση δυνάμει ἐξακολουθοῦντες οὐ πλανηθησόμεθα.

2 Πιστεύομεν τοίνυν εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον, τριάδα ὁμοούσιον, μίαν θεότητα ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν ἦτον προσώποις προσκυνουμένην καὶ λατρευομένην ὑπὸ πάσης τῆς κτίσεως, ὅτι τε αὐτὸς ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ, ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων γεννηθεὶς ἐκ πατρός, αὐτὸς εὐδοκίᾳ τοῦ πατρὸς σὰρξ ἀτρέπτως ἐγένετο ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, οὔτε τῆς θεότητος τραπέισης εἰς σαρκὸς φύσιν-ἄτρεπτον γὰρ τὸ θεῖον καὶ ἀναλλοίωτον-, οὔτε τῆς σαρκὸς μεταβληθείσης εἰς φύσιν θεότητος· πάσης γὰρ τὸ θεῖον προσθήκης ἐστὶν ἀνεπίδεκτον. 3 Ὁμολογοῦμεν τοιγαροῦν ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας τριάδος, δύο μὲν φύσεις, ἐκάστην τελείαν κατὰ τὸν ἑαυτῆς ὄρον τε καὶ λόγον, ἵνα μὴ τροπὴν ἢ σύγχυσιν εἰσάγωμεν, μίαν δὲ τὴν ὑπόστασιν, ἵνα μὴ δυάδα υἱῶν καὶ τέταρτον τῆ τριάδι παρεισενέγκωμεν πρόσωπον· ἢ μὲν γὰρ φύσις ἄλλο ποιεῖ, ἢ δὲ ὑπόστασις ἄλλον καὶ πρόσωπον ἀφορίζει. Εἰ γὰρ ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος τρεῖς ὑποστάσεις λέγοντες τρία κηρύττομεν πρόσωπα, ἀνάγκη τοὺς ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύο ὑποστάσεις ὁμολογοῦντας συνομολογεῖν καὶ δύο πρόσωπα.

4 Φύσις μὲν οὖν καὶ οὐσία καὶ μορφή τὸ εἶδος δηλοῖ, τουτέστι τὴν κοινότητα, οἷον θεότης, ἀνθρωπότης, ὑπόστασις δὲ καὶ πρόσωπον τὸ μερικὸν καὶ καθ' ἑαυτὸ ὑφιστάμενον, οἷον ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, ἐπὶ μὲν τῆς θεότητος πατὴρ, υἱός, πνεῦμα ἅγιον, ἐπὶ δὲ ἀνθρωπότητος Πέτρος, Παῦλος, Ἰωάννης.

5 Ὅσπερ ἀδύνατον φύσιν καὶ φύσιν μίαν φύσιν εἶναι ἐπὶ Χριστοῦ, οὕτως ἀδύνατον ὑπόστασιν καὶ ὑπόστασιν μίαν ὑπόστασιν εἶναι. Εἰ δὲ δυνατόν ὑπόστασιν καὶ ὑπόστασιν μίαν ὑπόστασιν εἶναι καὶ πρόσωπον καὶ πρόσωπον ἐν πρόσωπον εἶναι, δυνατόν φύσιν καὶ φύσιν μίαν φύσιν εἶναι ἐπὶ Χριστοῦ.

6 Ὅσπερ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις ἀνούσιος, οὐκ ἀνάγκη δὲ ἐκάστην ὑπόστασιν ἰδίαν ἔχειν οὐσίαν, οὕτως οὐκ ἔστι φύσις ἀνυπόστατος, καὶ οὐκ ἀνάγκη ἐπὶ τῶν ἐνομένων ἐκάστην φύσιν ἰδίαν καὶ ἀνὰ μέρος ἔχειν ὑπόστασιν.

7 Ὅσπερ ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος τρεῖς ὑποστάσεις λέγοντες οὐκ ἀναγκαζόμεθα ἐκάστη ὑπόστασις ἰδίαν διδόναι φύσιν, ἀλλ' αἱ τρεῖς ἔχουσι μίαν φύσιν καὶ οὐσίαν κοινήν τῆς θεότητος, καὶ οὔτε ἀνούσιος ἐπὶ μιᾷ ἐκάστη αὐτῶν, οὐδὲ ἐκάστη ἰδίαν ἔχει οὐσίαν, οὕτως ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ δύο φύσεις λέγοντες οὐκ ἀναγκαζόμεθα ἐκάστη φύσει

ιδίαν διδόναι υπόστασιν, ἀλλ' αἱ δύο φύσεις ἔχουσι μίαν υπόστασιν κοινήν τῆς υἰότητος ἡγουν τῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ—αὐτὴ γὰρ υπόστασις υἱὸς θεοῦ κατὰ τὴν θεότητα καὶ υἱὸς τῆς παρθένου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ οὔτε ἀνυπόστατος μία ἐκάστη ἐστὶ τῶν φύσεων οὐδὲ ἐκάστη ἰδίαν ἔχει υπόστασιν—, καὶ ὡσπερ ἐκεῖ τὰς τρεῖς υποστάσεις μίαν φαμέν φύσιν, οὕτως ὧδε τὰς δύο φύσεις μίαν υπόστασιν λέγομεν.

8 Ἐρώτησις· Ὅστιν υπόστασις ἀνούσιος; Ἐρεῖς· Οὐδαμῶς. Δὸς οὖν ἐκάστη υποστάσει τῆς ἀγίας τριάδος ἰδίαν οὐσίαν. Ἀλλ' οὐ δίδως. Εἰ δὲ λέγεις, ὅτι ἡ αὐτὴ φύσις τῶν τριῶν ἐστὶν υποστάσεων, ἐρῶ κἀγώ, ὅτι, εἰ καὶ οὐκ ἔστι φύσις ἀνυπόστατος, ἡ αὐτὴ υπόστασις ἐστὶ τῶν δύο Χριστοῦ φύσεων.

9 Ἐρώτησις· Εἰ οὐκ ἔστιν υπόστασις ἀπρόσωπος, δύο δὲ υποστάσεις ἐν τῷ Χριστῷ, ἀνάγκη καὶ δύο λέγειν πρόσωπα;

10 Ὡσπερ ὁ Πέτρος μία ἐστὶν υπόστασις, φύσεις δὲ δύο, ψυχὴ καὶ σῶμα, κατ' ἄλλην μὲν φύσιν νοεῖ, τουτέστι κατὰ τὴν τῆς ψυχῆς οὐσίαν, κατ' ἄλλην δὲ τέμνεται, τουτέστι κατὰ τὴν τοῦ σώματος, εἷς δὲ ἐστὶ Πέτρος καὶ μία υπόστασις ἢ καὶ τοῦτο ἐνεργοῦσα κἀκεῖνο πάσχουσα, καὶ οὔτε ἡ ψυχὴ τέμνεται, εἰ καὶ ὁ Πέτρος τέμνεται, οὔτε τὸ σῶμα νοεῖ, εἰ καὶ ὁ Πέτρος νοεῖ, ἀλλ' ὁ Πέτρος νοεῖ μὲν καθὼ ψυχὴν ἔχει, τέμνεται δὲ καθὼ σῶμα, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς μία ὢν υπόστασις, ἔχων δὲ δύο φύσεις τῆς θεότητος καὶ τῆς σαρκώσεως κατὰ μὲν τὴν θεότητα αὐτοῦ ἐθαυματούργει, κατὰ δὲ τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἔπασχε, καὶ οὔτε ἡ θεότης αὐτοῦ ἔπασχεν οὔτε τὸ σῶμα ἐθαυματούργει, ἀλλ' ὁ εἷς Χριστός, ἢ μία υπόστασις, τὸ ἐν πρόσωπον, καὶ ταῦτα ἐνήργει ὡς θεὸς κἀκεῖνα ἔπασχεν ὡς ἄνθρωπος. Καὶ ὡσπερ ἐπὶ τοῦ Πέτρου ἢ μὲν ψυχὴ μεταδίδωσι τῷ σώματι ζωῆς, αἰσθήσεως, κινήσεως, τὸ δὲ σῶμα λαμβάνει, μία δὲ ἐστὶν υπόστασις τοῦ διδόντος καὶ τοῦ λαμβάνοντος, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ ἢ μὲν θεότης δίδωσιν, ἢ δὲ ἀνθρωπότης λαμβάνει, μία δὲ υπόστασις ἐστὶ τῆς διδούσης θεότητος καὶ τῆς λαμβανούσης ἀνθρωπότητος.

11 Εἰ οὖν ὁ υἱὸς τῆς παρθένου ἐγένετο υἱὸς τοῦ θεοῦ χάριτι, δύο υἰότητες, ἄλλη τοῦ φύσει καὶ ἄλλη τοῦ χάριτι, καὶ οὐχ εἷς υἱός, ἀλλὰ δύο· υἱὸς γὰρ φύσει καὶ υἱὸς χάριτι ἀδελφοὶ μὲν κληθήσονται, εἷς δὲ υἱὸς οὐκ ἂν λεχθεῖη ποτέ, ἐπεὶ καὶ πάντες οἱ χάριτι υἰοθετηθέντες τῷ θεῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἷς ἐσμεν υἱὸς μετὰ τοῦ φύσει υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν πρόσωπον.

12 Ἡμεῖς δὲ οὐ φαμεν τὸν υἱὸν τῆς παρθένου γενέσθαι υἱὸν θεοῦ οὐδὲ υπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου γενέσθαι θεόν, ἀλλὰ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ γενέσθαι υἱὸν τῆς παρθένου καὶ τὴν υπόστασιν τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ χρηματίσαι ἄνθρωπον.

13 Τὸ θεὸς ὄνομα καὶ τὸ ἄνθρωπος ὄνομα, ὁμοίως ψυχὴ καὶ σῶμα οὐχ υπόστασιν χαρακτηρίζει, ἀλλὰ φύσιν, εἰ καὶ ἐπὶ υποστάσεως λεχθῆ, οὐ τὸν ὄρον δηλοῖ τῆς υποστάσεως, ἀλλὰ ποίας ἐστὶν υπόστασις φύσεως. Θεὸς ὁ πατήρ· οὐ τὸ τῆς υποστάσεως ἰδίωμα δηλοῖ τὸ θεός, ἀλλὰ ποίας ἐστὶ φύσεως, τὸ δὲ πατήρ τὸ ἰδίωμα τῆς υποστάσεως. Ἄνθρωπος ὁ Πέτρος· τὸ μὲν ἄνθρωπος δηλοῖ, ποίας τυγχάνει φύσεως, τὸ δὲ Πέτρος δηλοῖ κυρίως τὴν υπόστασιν.

14 Ὑπόστασις ἐν τῇ φύσει θεωρεῖται καὶ ἡ φύσις ἐν τῇ υποστάσει, καὶ κατὰ τοῦτο φαμεν ἐν τῷ Χριστῷ δύο φύσεις, θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα, καὶ τὸν Χριστὸν ἐν δυοὶ φύσει, θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι· καὶ γὰρ τὸ ὅλον ἐν τοῖς μέρεσι καὶ τὰ μέρη ἐν τῷ ὅλῳ.

15 Μέρη Πέτρου ψυχὴ καὶ σῶμα, μέρη δὲ Χριστοῦ θεότης καὶ ἀνθρωπότης. 16 Ἔθος τῇ γραφῇ, ποτὲ μὲν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὸ ὅλον ὀνομάζειν, ὡς ὁ κύριος φησι· « Φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γέννη.»

Ἴδου ἕξ ἀμφοτέρων ὠνόμασε τὸ ὄλον, τουτέστι τὸν ἄνθρωπον. Ἀπὸ δὲ ἑνὸς τῶν μερῶν, ὡς φησιν ὁ Δαυίδ· « Εὐλογεῖτω πᾶσα σὰρξ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ » , ἵνα εἴπῃ· Πᾶς ἄνθρωπος–οὐ γὰρ σὰρξ ἐκτὸς ψυχῆς εὐλογεῖ τὸν θεόν–, καὶ « ἐν ἑβδομήκοντα ψυχαῖς κατήλθεν Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον » , καὶ « σίδηρον διήλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ » · οὐ γὰρ δεσμεῖται ψυχὴ ἄνευ σώματος.

17 Οὕτω ποτὲ μὲν θεὸν ἢ γραφὴ τὸν Χριστὸν φησι, ποτὲ δὲ ἄνθρωπον, ποτὲ δὲ καὶ θεὸν καὶ ἄνθρωπον, καὶ ποτὲ μὲν περὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ διαλέγεται, ποτὲ δὲ περὶ τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ, ποτὲ δὲ περὶ τοῦ συναμφοτέρου. Χρὴ οὖν τὰ μὲν ὑψηλὰ νέμειν τῇ θεότητι αὐτοῦ, τὰ δὲ ταπεινὰ τῇ ἀνθρωπότητι αὐτοῦ, καὶ ταῦτα δὲ κάκεῖνα τῇ μιᾷ ὑποστάσει.

18 Τὸ εἰπεῖν θεὸν τέλειον καὶ ἄνθρωπον τέλειον τὴν τῶν φύσεων δηλοῖ τελειότητα, οὐχ ὑποστάσεις σημαίνει. Τὸ θεὸς φύσεώς ἐστι δηλωτικόν, ὁμοίως καὶ τὸ ἄνθρωπος. Οἶδαμεν τὸν υἱὸν καὶ λόγον τοῦ θεοῦ, ὅτι ὑπόστασις ἐστὶ τελεία καὶ ὅτι ἄχρονος καὶ ἀόρατος καὶ ἀκατάλητος καὶ ἀψηλάφητος καὶ ἀπερίγραφτος καὶ ἀπαθής καὶ οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ πάθος οὐδὲ ὕβρις. Καθὸ μὲν οὖν ὑπόστασις ἐστὶ τελεία, ἄλλος ἐστὶ παρὰ τὸν πατέρα· ἄλλος γὰρ ὁ πατήρ καὶ ἄλλος ὁ υἱὸς καὶ ἄλλος τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τουτέστιν ἄλλη καὶ ἄλλη ὑπόστασις, καθὼς λέγει ὁ θεολόγος Γρηγόριος· « Ἐκεῖ μὲν γὰρ ἄλλος καὶ ἄλλος, ἵνα μὴ τὰς ὑποστάσεις συγχέωμεν, οὐκ ἄλλο δὲ καὶ ἄλλο· ἐν γὰρ τὰ τρία καὶ ταυτὸν τῇ θεότητι » , τουτέστι τῇ φύσει. Θεότης γὰρ φύσεως ὄνομα καὶ οὐχ ὑποστάσεως. Τὸ δὲ προαιώνιον ἔχειν ὑπαρξιν καὶ τὸ ἀόρατον καὶ τὸ ἀκατάληπτον καὶ τὸ ἀψηλάφητον καὶ τὸ ἀπερίγραπτον καὶ τὸ ἀπαθές, τὸ δημιουργικόν, τὸ θεῖον καὶ παντοδύναμον θέλημα, ἢ παντοδύναμος ἐνέργεια, πάντα ταῦτα οὐχ ὑποστάσεως εἰσιν, ἀλλὰ φύσεως· ὁμοίως γὰρ θεωροῦνται ἐν τε τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. Τὰ δὲ ὁμοίως θεωρούμενα ἐν πάσαις ταῖς ὁμοουσίαις ὑποστάσεσι φυσικὰ εἰσι, <ὑποστατικά δὲ> τὰ χωρίζοντα ὑπόστασιν ἀπὸ ὁμοουσίου ὑποστάσεως, οἷον τὸ ἀγέννητον τοῦ πατρὸς καὶ τὸ γεννητὸν τοῦ υἱοῦ καὶ τὸ ἐκπορευτὸν τοῦ ἁγίου πνεύματος.

19 Οἶδαμεν πάλιν, ὅτι ἡ σὰρξ τοῦ κυρίου ἔχει ὑπαρξιν χρονικὴν καὶ τὴν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγωγὴν καὶ σχῆμα καὶ μέγεθος καὶ μορφήν καὶ μέλη καὶ περιγραφὴν καὶ ψηλάφησιν καὶ ζῶην ἀνθρωπίνην καὶ κίνησιν καὶ αἴσθησιν καὶ τὴν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μετάβασιν καὶ θέλησιν ἀνθρωπίνην καὶ ἐνέργειαν ἀνθρωπίνην καὶ πείναν καὶ δίψαν καὶ ὕπνον καὶ λογισμὸν καὶ δειλίαν καὶ ἀγωνίαν καὶ τὸ ῥαπίζεσθαι καὶ τὸ ἐμπτύεσθαι καὶ τὸ βοηθεῖσθαι ὑπ' ἀγγέλων καὶ τὸ πάσχειν καὶ ἀποθνήσκειν καὶ πάντα τὰ ἀνθρώπινα. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα φύσεώς εἰσι καὶ οὐχ ὑποστάσεως· πάντα γὰρ ταῦτα ἐν ἐκάστη ὑποστάσει θεωροῦνται. Οὐ γὰρ τὸ ἔχειν ῥίνα ὑπόστασιν δηλοῖ, ἀλλὰ τὸ ἔχειν σιμὴν ῥίνα ἢ γρυπὴν χωρίζει ἐκ τῶν ὁμοουσίων ὑποστάσεων· τὸ μὲν γὰρ ἔχειν ῥίνα φυσικὸν ὑπάρχει πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις, τὸ δὲ ἔχειν ῥίνα σιμὴν ἢ γρυπὴν ὑπόστασιν καὶ πρόσωπον ἀφορίζει. Οὔτε οὖν τὰ ἀνθρώπινα ἀναγόμενα ἐπὶ τὴν θεότητα οὔτε τὰ θεῖα καταγόμενα ἐπὶ τὴν ἀνθρωπότητα, εἰ καὶ μετέσχε τῶν θείων ἢ σὰρξ· μεταδοτικὴ γὰρ ἢ θεότης, οὐ μεταληπτικὴ, μεταδίδωσι τῶν ἑαυτῆς, οὐ μεταλαμβάνει τῶν τῆς σαρκός. Οὔτε οὖν τὰ θεῖα ὑπόστασιν ἀφορίζουσιν οὔτε τὰ ἀνθρώπινα, ἀλλὰ φύσιν καὶ φύσιν σημαίνουσιν.

20 Οἶδαμεν πάλιν, ὅτι οὐδέποτε καθ' ἑαυτὴν ὑπῆρξεν ἡ σὰρξ τοῦ κυρίου οὐδὲ ἔσχεν ἀρχὴν ἢ αἰτίαν ὑπάρξεως εἰ μὴ τὸν υἱὸν καὶ λόγον τοῦ θεοῦ οὐδὲ ἐγένετο τὸ σῶμα ἐκεῖνο τὸ ἅγιον ἢ ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἢ ἄχραντός τινος ἐτέρου εἰ μὴ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ

ὅλα τὰ αὐτῆς αὐτοῦ εἰσὶ καὶ αὐτοῦ λέγονται, οὐχὶ τῆς θείας αὐτοῦ φύσεως, ἀλλ', ἐπειδὴ ἡ σὰρξ αὐτοῦ ἐστὶ καὶ οὐχ ἑτέρου τινός, αὐτοῦ εἰσὶ καὶ λέγονται πάντα τὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο λέγομεν μίαν ὑπόστασιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκὸς καὶ οὐ δύο, ὅτι οὐκ ἄλλος καὶ ἄλλος, ἀλλ' εἷς. Εἰ γὰρ δύο ὑποστάσεις, ἄλλος καὶ ἄλλος–ἢ γὰρ ὑπόστασις ἄλλον ποιεῖ τὸν δεῖνα–καὶ ἔαν ἄλλος καὶ ἄλλος, οὐκέτι εἷς, ἀλλὰ δύο υἱοί.

21 Εἷς οὖν ὁ Χριστὸς καὶ οὐ δύο. Ὑπέστη μὲν γὰρ ἡ σὰρξ, καὶ ἀνένδεκτον μὴ ὑποστῆναι αὐτήν, ἀλλ' οὐ καθ' ἑαυτὴν ὑπέστη οὐδὲ ἐγένετό τινος εἰ μὴ τοῦ θεοῦ λόγου· οὐ γὰρ τὸ ὑποστῆναι ποιεῖ ὑπόστασιν καὶ ὑπόστασιν, ἀλλὰ τὸ ἕκαστον καὶ καθ' ἑαυτὸ μονομερῶς καὶ κεχωρισμένως καὶ ἰδιαιρέτως ὑποστῆναι καὶ γενέσθαι τὸν δεῖνα καὶ ἴδιον ἔχειν πρόσωπον.

22 Οὐ λέγομεν μὴ ἔχειν τὴν σάρκα τοῦ κυρίου ὑπόστασιν ἢ πρόσωπον–ἀδύνατον γὰρ μὴ ἔχειν–, ἀλλὰ λέγομεν μὴ ἔχειν αὐτήν ἄλλην ὑπόστασιν ἢ πρόσωπον παρὰ τὸν τοῦ θεοῦ λόγον· οὗτινος γὰρ ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα, αὐτὸς ἐστὶν ὑπόστασις αὐτῶν καὶ πρόσωπον. Εἰ οὖν ἑτέρου τινός ἐγένετο ἡ σὰρξ ἐκείνη καὶ οὐ τοῦ θεοῦ λόγου, πῶς εἷς ἐστὶν υἱός; Ὑπεγράψαμεν γὰρ, ὅτι ὑπόστασις τὸν δεῖνα ποιεῖ, οἶον Πέτρον καὶ Παῦλον, καὶ ὅτι οὐκ εἰσὶ Πέτρος καὶ Παῦλος εἷς υἱὸς καὶ οὔτε ὁ Πέτρος ἐστὶ Παῦλος οὔτε ὁ Παῦλος Πέτρος. Οὐκοῦν εἰ δύο ὑποστάσεις εἶπομεν, ἄλλην τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ ἄλλην τοῦ υἱοῦ τῆς παρθένου καθ' ἡμᾶς, οὔτε τοῦ θεοῦ ἐστὶν υἱὸς ὁ υἱὸς τῆς παρθένου οὔτε ὁ υἱὸς τῆς παρθένου υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰ μὴ ὡς ἡμεῖς χάριτι. Καὶ ἀδύνατον τὸν φύσει υἱὸν καὶ τὸν χάριτι υἱὸν ἓνα υἱὸν εἶναι· υἱὸς γὰρ καὶ υἱὸς ἀδελφοὶ μὲν λέγονται, εἰ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς ἢ τῆς αὐτῆς μητρὸς ὧσιν υἱοί, εἷς δὲ υἱὸς ἀμφοτέροι οὐδαμῶς, ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς οἱ χάριτι υἱοὶ τοῦ θεοῦ γενόμενοι εἷς υἱὸς ἐσμεν μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ προσκυνησάτω ἡμῖν τὰ ἐπουράνια καὶ τὰ ἐπίγεια καὶ τὰ καταχθόνια· ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα. Ὅτι δὲ υἱὸς καὶ υἱὸς πολλοὶ υἱοί, φησὶν ὁ ἀπόστολος·» Ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα.» Ἰδοὺ οἱ χάριτι υἱοὶ καὶ πολλοὶ καὶ οὐχ εἷς.

23 Οὐ λέγομεν, ὅτι ὁ λόγος ἐτράπη καὶ ἐγένετο σὰρξ, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ὁ λόγος ὤκησεν ἐν τῇ γαστρὶ τῆς παρθένου οἶονεὶ θεῖος σπόρος καὶ προσελάβετο ἐκ τῆς παρθένου ἐκ τῶν ἀγνῶν αἱμάτων αὐτῆς καὶ ἐν αὐτῷ ὑπεστήσατο σάρκα ἐμψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ καὶ ὅτι ὑπῆρξε καὶ ὑπέστη σὰρξ ἀληθεῖα οὐ καθ' ἑαυτήν, ἀλλ' ἐν τῷ θεῷ λόγῳ, οὐδὲ ἔσχε σποράν ἢ ἄλλο τι ὑπόστασιν εἰ μὴ τὸν θεὸν μόνον· παντὸς γὰρ βρέφους ὑπόστασις σπορά, ταύτης δὲ ὁ θεὸς λόγος. Καὶ πᾶσα σὰρξ τινὸς γίνεται, αὕτη δὲ οὐδὲ ἐνός εἰ μὴ τοῦ θεοῦ λόγου. Διὰ τοῦτο μία ὑπόστασις. Οὕτω νοοῦμεν τὸ « ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο », καὶ τὸ ἐσαρκώθη καὶ τὸ ἐνηνθρώπησεν, οὐχ ὅτι ἐτράπη–ἄτρεπτον γὰρ τὸ θεῖον καὶ ἀναλλοίωτον–, οὐδ' ὅτι ἡ σὰρξ ἐτράπη εἰς θεότητα–ἔμεινε γὰρ ἕκαστον ἐν τῷ τελείῳ ὄρω τῆς ἰδίας φύσεως–, ἀλλ' ὅτι οὔτε ἀρχὴν ἢ αἰτίαν ὑπάρξεως ἔσχεν ἡ σὰρξ ἐκείνη ἢ ἀγία εἰ μὴ αὐτὸν τὸν υἱὸν καὶ λόγον τοῦ θεοῦ οὔτε ἄλλου ἐγένετο εἰ μὴ αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐν αὐτῷ ὑπέστη καὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν ἡ ἔνωσις τῶν φύσεων, τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης, ἄνευ συγχύσεως καὶ τροπῆς οἰασοῦν καὶ ἀλλοιώσεως.

24 Περὶ τοῦ πάθους, πῶς λέγεται τοῦ λόγου. Οὐ λέγομεν, ὅτι ὁ λόγος εἰς τὴν θείαν αὐτοῦ φύσιν ἐνεπτύσθη ἢ ἔπαθεν, ἀλλ', ἐπειδὴν αὐτὸς ἐγένετο τῇ σαρκὶ ὑπόστασις καὶ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ σὰρξ καὶ οὐκ ἄλλου καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος καὶ ἄλλος, ἀλλ' εἷς καὶ ὁ αὐτὸς υἱὸς καὶ Χριστὸς καὶ κύριος, καὶ τὰ πάθη τῆς σαρκὸς αὐτοῦ εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται· αὐτοῦ γὰρ εἰσὶ καὶ οὐκ ἄλλου.

25 Ὡσπερ ἡ ψυχὴ μου ἐμὴ ἐστὶ καὶ οὐκ ἄλλου καὶ τὸ σῶμά μου ἐμὸν καὶ οὐκ

ἄλλου, καὶ ὅλα τὰ τῆς ψυχῆς καὶ τὰ τοῦ σώματός μου ἐμά ἐστι καὶ οὐκ εἰσιν ἄλλου, ἀλλ' οὐδὲ τὰ τῆς ψυχῆς μου τοῦ σώματός μου εἰσιν οὐδὲ τὰ τοῦ σώματός μου εἰσι τῆς ψυχῆς μου, ἀλλ' ἡ μὲν τομὴ καὶ ρεῦσις τοῦ σώματος καὶ οὐ τῆς ψυχῆς, τὸ δὲ λογίζεσθαι καὶ εὐσεβεῖν τῆς ψυχῆς καὶ οὐχὶ τοῦ σώματος, καὶ ταῦτα δὲ κάκεῖνα ἐμά, ἐπειδὴ ἐγὼ τῇ μὲν ψυχῇ λογίζομαι, τῷ δὲ σώματι τέμνομαι, οὕτω καὶ ὁ θεὸς λόγος πάσχει σαρκὶ καὶ θαυματουργεῖ θεότητι, καὶ οὔτε θεότης πάσχει οὔτε ἡ φύσις τῆς σαρκὸς θαυματουργεῖ, εἰ καὶ διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας ἢ θείας ἐδείκνυτο ἐνέργεια.

26 Ἀδύνατον οὖν εἰπεῖν ἢ ἐννοῆσαι περὶ θεοῦ, εἰ μὴ ὅπερ αὐτὸς διὰ τῶν ἁγίων γραφῶν ἡμῖν ἐφάνέρωσε, καὶ ἀδύνατον εἰπεῖν τῷ θεῷ· « Τί ἐποίησας οὕτως; » –» πάντα γάρ, ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος, ἐποίησε» –, καὶ οὐ χρὴ λογισμοῖς ἀνθρωπίνους λέγειν· Πῶς ἐνδέχεται τοῦτο; « Γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης. » Ἐπει εἶπέ μοι· Πόθεν οἶδαμεν, ὅτι ὁ θεὸς ἐποίησε τὰ πάντα; Πῶς ὁ πατὴρ ἐγέννησε τὸν υἱόν; Ἡ πῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον οὐ γεννᾶται, ἀλλ' ἐκπορεύεται; Ἡ πῶς « ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο; » Ὅτι μὲν ὁ υἱὸς γεννᾶται, τὸ δὲ πνεῦμα ἐκπορεύεται, ἐκ τῆς ἁγίας γραφῆς παρελάβομεν, καὶ ὅτι « ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο » · πῶς δέ, οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ γεννήσας πατὴρ καὶ ὁ γεννηθεὶς υἱὸς λόγος ὁ γενόμενος σὰρξ καὶ τὸ ἐκπορευόμενον ἅγιον πνεῦμα.

27 Τί τὸ ξένον μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν γενεῶν, ὅπερ οὐκ ἔγνωσαν οἱ σοφοὶ οὐδὲ οἱ ἄρχοντες τοῦ αἰῶνος τούτου, εἰ μὴ ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ, ἢ μωρία τοῦ κηρύγματος, ὅτι ὁ θεὸς ἄνθρωπος γέγονε καὶ ἐσταυρώθη; Καὶ γὰρ Ἀβραὰμ φίλος θεοῦ καὶ ἀπέθανε, Μωσῆς νομοθέτης καὶ ἀπέθανεν, Ἡσαΐας προφήτης καὶ ἐπρίσθη, Ἰερεμίας ἐκ κοιλίας μητρὸς ἠγιάσθη καὶ εἰς βορβόρου λάκκον ἐβλήθη καὶ ἀπέθανε, καὶ Ἰωάννης ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη, καὶ οὐδὲν τούτων μωρία ἐλογίσθη, εἰ μὴ ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ, ὅτι ὁ θεὸς ἄνθρωπος γέγονε καὶ ὁ κύριος τῆς δόξης ἐσταυρώθη. Τοῦτο παρὰ ἀνθρώποις ἄπιστον καὶ μωρὸν καὶ ἀδύνατον, ὅτι θεὸς ὠράθη καὶ ἐνεπτύσθη. Ταῦτα τοῖς πιστοῖς δύναμις θεοῦ, ὅτι πάντα, ὅσα θέλει, δύναται. Τοῦτο τὸ ξένον καὶ ἀπόρρητον μυστήριον. Εἰ γὰρ ἔγνωσαν, ὅτι θεὸς καὶ κύριος τῆς δόξης ἐστὶν ὁ τῆς παρθένου υἱός, οὐκ ἂν αὐτὸν ἐσταύρωσαν. Οὕτω καὶ ὁ ἀόρατος ὄραται καὶ πάσχει ὁ ἀπαθὴς καὶ μένει οὐδὲν ἤττον ἀπαθὴς. Πάσχει γὰρ σαρκὸς φύσει καὶ μένει ἀπαθὴς τῇ θεότητι· ἀπαθὴς γὰρ τὸ θεῖον, κἂν ἦνωται καθ' ὑπόστασιν τῷ πάσχοντι σώματι. Χρὴ τοίνυν φυλάξαι τὴν γραφὴν σύμφωνον, καὶ ὅτι « ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν » , καὶ ὅτι υἱὸς Δαυὶδ καὶ κύριος Δαυὶδ καὶ υἱὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὅτι προσελάβετο σάρκα καὶ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπελάβετο καὶ πρὸ Ἀβραὰμ ἦν « καὶ ἄνθρωπος ἐστὶ, καὶ τίς γινώσεται αὐτόν; » καὶ ἀνὴρ ἐστὶν ὀπίσω Ἰωάννου ἐρχόμενος καὶ πρὸ Ἰωάννου ἦν, καὶ ὅτι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων ἢ σὰρξ αὐτοῦ ἐστὶ, καὶ ὅτι « οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς » καὶ ὁ δευτέρος Ἀδὰμ κύριος ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἢ φύσις ἢ ἀκούσασα· « Γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση » , κάθηται ἐπὶ θρόνου καὶ λατρεύεται ὑπὸ πάσης τῆς κτίσεως καὶ προσθήκην ἢ τριάς οὐκ ἐδέξατο, καὶ ἐπικατάρατος πᾶς, ὃς πέποιθεν ἐπ' ἄνθρωπον.

28 Πῶς ταῦτα δύναται συμφωνεῖν, εἰ μὴ ὅτι ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ θεὸς κατὰ φύσιν γέγονεν υἱὸς τῆς παρθένου, ἄνθρωπος, δύο φύσεις, μία ὑπόστασις, ὁ αὐτὸς προαιώνιος καὶ πρὸ Ἀβραὰμ καὶ Ἰωάννου καὶ κύριος Δαυὶδ, ἀόρατος, ἀπαθὴς, ἀψηλάφητος ὡς θεός, ὁ αὐτὸς πρόσφατος γενόμενος ἄνθρωπος καὶ ὡς ἄνθρωπος ὄρατος ὁ αὐτός, ψηλαφητός, παθητός, ἐμπτυόμενος, τῆς θείας αὐτοῦ φύσεως οὐδενὶ τούτων ὑποπιπτούσης.

29 Λέγει γάρ ἡ γραφή, ὅτι « σπέρματος Ἀβραάμ ἐπελάβετο» καὶ ὅτι « ἐκ σπέρματος Δαυὶδ τὸ κατὰ σάρκα», καὶ « υἱὸς Δαυὶδ, υἱὸς Ἀβραάμ», ὅτι ἐκ τοῦ Ἀβραμιαίου γένους ἦν ἡ παρθένος καὶ ἐκ σπέρματος Δαυὶδ καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ λόγου προσληφθεῖσα σὰρξ, καὶ ὅτι τῆς ἡμετέρας φύσεως ἦν ἡ σὰρξ καὶ οὐχ ὁμοούσιος τῷ πατρὶ οὐδὲ οὐρανόθεν κατήλθε· τὸ δὲ « ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο», ὅτι αὐτὸς ἐγένετο τῇ σαρκὶ ὑπόστασις καὶ μία ἐστὶν ὑπόστασις· τὸ δὲ « ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν», ἵνα δείξη τὸ διάφορον καὶ ἄτρεπτον τῶν φύσεων· ἕτερα γὰρ φύσις τοῦ σκηνοῦντος καὶ ἕτερα τοῦ σκηνώματος. Προσλαμβάνεται γὰρ καὶ ἡ σπορὰ σῶμα ἐκ τῶν αἱμάτων τῆς γυναικός, καὶ ἕτερα μὲν ὑπόστασις <σπορᾶς, ἕτερα δὲ ὑπόστασις> γυναικός καὶ τὰ αἵματα τῆς υποστάσεως τῆς γυναικός, ἀλλ' οὐ δύο σώματα οὐδὲ δύο υποστάσεις τῆς σπορᾶς καὶ τοῦ ἐκ τῆς γυναικός ὑπὸ τῆς σπορᾶς προσληφθέντος σώματος, ἀλλ' ἐν σῶμα καὶ μία ὑπόστασις ἐν δυοῖν φύσει ψυχῆς τε καὶ σώματος. Οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τελεία ἦν ὑπόστασις καί, εἰ προσελάβετο ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου σάρκα ἐμψυχωμένην, οὐ δύο υποστάσεις, ἀλλὰ μία ὑπόστασις ἐν δυοῖν φύσει· ὅπερ γὰρ ἐκεῖ φυσικῶς, τοῦτο ὧδε ὑπὲρ φύσιν καὶ ἔννοιαν.

30 Οὕτω θεὸς ὁ Χριστός. Διὸ καὶ θεοτόκος ἡ τοῦτον τεκοῦσα παρθένος. Ἡ γὰρ θεὸν τεκοῦσα δικαίως ἂν καὶ θεοτόκος καλοῖτο, οὐχ ὡς θεὸν γυμνὸν τεκοῦσα οὐδ' ὡς τῆς θεότητος τοῦ μονογενοῦς ἐξ αὐτῆς τὴν ἀρχὴν ἐχούσης, ἀλλ' ὡς θεὸν ἐξ αὐτῆς σαρκωθέντα κηύσασα· εἰ γὰρ μὴ ἡ τεκοῦσα θεοτόκος, οὐδὲ ὁ τεχθεὶς θεός. Οὐ γὰρ μετὰ τὸ γεννηθῆναι ἐξ αὐτῆς γέγονε θεός, ἀλλὰ θεὸς ὢν ἐξ αὐτῆς ἐσαρκώθη καὶ ἐγεννήθη θεὸς σεσαρκωμένος.

31 Χριστοτόκοι μὲν γὰρ καὶ ἄλλαι. Καὶ γὰρ Ἰερεμίας ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐχρίσθη καὶ ἠγιάσθη, καὶ Ἰωάννης ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου, καὶ πάντες δὲ προφῆται καὶ ἱερεῖς καὶ βασιλεῖς χριστοὶ κυρίου καὶ πάντες οἱ χριστιανοὶ χριστοί. « Ἐξῆλθες γὰρ εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου τοῦ σῶσαι τοὺς χριστούς σου.» Θεοτόκος γὰρ ἄλλη οὔτε ἐγένετο οὔτε ἐστὶν οὔτε ἔσται. Δικαίως οὖν καὶ ἀξίως κληθεῖθαι θεοτόκος ἡ μόνη τὸν ὄντως ὄντα θεὸν καὶ υἱὸν θεοῦ σεσαρκωμένον κηύσασα.

32 Ὑπόστασις ἀπρόσωπος οὐκ ἔστιν. Εἰ οὖν δύο υποστάσεις, πάντως καὶ δύο πρόσωπα, εἰ καὶ οἰκιοῦνται τὰς ἀλλήλων πράξεις καὶ πάθη.

33 Εἰ μίαν φύσιν τοῦ Χριστοῦ τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ λέξομεν, σύγχυσιν καὶ τροπὴν τῶν φύσεων αὐτοῦ ἐνάγομεν καὶ πάθος τῆς θείας κατηγορήσομεν φύσεως. Εἰ δὲ δύο φύσεις τοῦ Χριστοῦ εἴπομεν, ἀσύγχυτον τὴν ἔνωσιν φυλάττομεν καὶ τὸ θεῖον ἀπαθὲς καὶ ἄτρεπτον. Καὶ ἐὰν εἴπωμεν δύο υποστάσεις, δύο υἱοὺς εἰσάγομεν καὶ τετράδα υποστάσεων προσκυνήσομεν, καὶ ἔσται τετράς ἢ τριάς, κἂν θέλωμεν καὶ μὴ θέλωμεν· εἰ γὰρ ἀριθμήσομεν τρεῖς καὶ μίαν, ἀδύνατον μὴ εἰπεῖν τέσσαρας, καὶ τὰ ὄντα καὶ λεγόμενα ἀδύνατον μὴ ἀριθμεῖσθαι. Εἰ δὲ μίαν ὑπόστασιν τοῦ Χριστοῦ καὶ δύο εἴπομεν φύσεις, πάντα καλῶς ἔσονται, ὡς ἡ ψυχὴ λέγεται εἶναι ἐν τῷ σώματι καὶ κατοικεῖν καὶ λέγεται τὸ σῶμα ἔνδυμα τῆς ψυχῆς, καὶ οὐκ εἰσι δύο υποστάσεις, ἀλλὰ φύσεις μὲν δύο, μία δὲ ὑπόστασις, Πέτρος τυχὸν ἢ Παῦλος.

34 Εἰ γὰρ δύο υποστάσεις ὁμοούσιοι, δίδυμοι ἐνὸς πατρὸς καὶ μιᾶς μητρὸς, κατὰ πάντα ὅμοιοι, οὐκ ἂν λεχθεῖεν εἷς υἱός, πῶς δύο υποστάσεις ἑτεροούσιοι ἐξ ἄλλης καὶ ἄλλης φύσεως γεγεννημένοι εἷς γένοιντο υἱός; 35 Τί δήποτε τὸ κτίσμα συμπροσκυνεῖται τῷ κτίσῃ, εἰ οὐδὲ μιᾶς φύσεως οὐδὲ μιᾶς υποστάσεως; Εἰ γὰρ οὐδὲ μιᾶς φύσεως οὐδὲ μιᾶς υποστάσεως ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς καὶ ὁ υἱὸς τῆς παρθένου καθ' ἡμᾶς, πῶς εἷς οἱ δύο εἰσίν; Οὐ γὰρ Πέτρος καὶ Παῦλος, κἂν τῆς φύσεως κοινωνῶσι καὶ τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀξίας τῆς ἀποστολικῆς, εἷς εἰσὶν ἄνθρωπος ἢ εἷς ἀπόστολος. 36 Ὡσπερ ἐπὶ τῆς ἁγίας

τριάδος αἱ τρεῖς ὑποστάσεις διὰ τὴν φυσικὴν ταυτότητα καὶ τὴν ἐν ἀλλήλαις περιχώρησιν εἰς θεὸς εἰσὶ τε καὶ λέγονται, οὕτως ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ αἱ δύο φύσεις διὰ τὴν ὑποστατικὴν ταυτότητα καὶ τὴν ἐν ἀλλήλαις περιχώρησιν εἰς υἱὸς εἰσὶ· τὸ γὰρ υἱὸς ὑποστάσεώς ἐστι καὶ οὐ φύσεως. Καὶ ὡς περ ἐκεῖ μία τῶν τριῶν προσκύνησις, οὕτω καὶ ὧδε μία προσκύνησις, ἐπεὶ, εἰ μὴδὲ μία φύσις μὴδὲ μία ὑπόστασις, διὰ τί εἰς υἱὸς καὶ ἀξία μία καὶ προσκύνησις; 37 Ὡς περ ἀνέπαφος ἐστὶν ἡ πεπυρωμένη μάχαιρα οὐ διὰ τὴν οἰκείαν τοῦ σιδήρου φύσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν καθ' ὑπόστασιν ἠνωμένην τῷ σιδήρῳ τοῦ πυρὸς φύσιν, οὕτως οὐ διὰ τὴν ἰδίαν φύσιν προσκυνεῖται ἡ σὰρξ τοῦ κυρίου, ἀλλὰ διὰ τὸ καθ' ὑπόστασιν ἠνωσθαι τῷ θεῷ λόγῳ.

38 Εἰ δεσπότης τοῦ Χριστοῦ ὁ θεὸς λόγος, πῶς εἰς οἱ δύο; Ὁ δεσπότης γὰρ καὶ δοῦλος εἰς υἱὸς οὐκ ἂν γένοιτο.

39 Εἰ δεσπότης τοῦ Χριστοῦ ὁ θεὸς λόγος, οὐ τῆς αὐτῆς ἀξίας· οὐ γὰρ μία ἀξία δεσποτεία καὶ δουλεία.

40 Εἰ οὐ τὸ πρόσωπον τοῦ προαιωνίου καὶ μονογενοῦς ἐνεπτύσθη, οὐκοῦν ἄλλο πρόσωπον· εἰ δὲ ἄλλο καὶ ἄλλο πρόσωπον, οὐδὲ κατὰ πρόσωπον ἦν ὄνται.

41 Εἰ μὲν τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ ἦν τὸ πάσχον σῶμα, αὐτοῦ καὶ τὸ πάθος· εἰ δὲ ἄλλου υἱοῦ, πῶς οὐ δύο υἱοί; 42 Κατὰ πάντα κοινωνεῖ ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα πλὴν τῆς ὑποστάσεως. Εἰ οὖν μὴ καθ' ὑπόστασιν τὴν ἔνωσιν καὶ τὴν σάρκωσιν λέγεις, καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐρεῖς τὴν σάρκωσιν. Εἰ γὰρ κατὰ χάριν καὶ ταυτοβουλίαν καὶ σχέσιν καὶ ἀγάπην εἶπομεν τὴν ἐνανθρώπησιν, καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ πνεύματος λέξομεν τὴν ἐνανθρώπησιν· μία γὰρ θέλησις καὶ χάρις καὶ ἀγάπη πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος. Εἰ δὲ κατὰ ὁμωνυμίαν, οὐδὲ πλέον ἡμῶν ἔχει· « ἔδωκε γὰρ ἡμῖν ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι », καὶ « ἐγὼ εἶπα· Θεοὶ ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες. » Θεὸς δὲ καὶ ὁ πατὴρ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

43 Εἰ δύο ὑποστάσεις, μία ἐκ πατρὸς μόνου καὶ μία ἐκ μητρὸς μόνης, οὐκ ἔσται ὁ αὐτὸς ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ.

44 Εἰ ἡ κατὰ χάριν ἔνωσις ἐνανθρώπησις λέγεται, πολλάκις ἐνηνθρώπησεν ὁ θεός, εἰ καὶ πλέον καὶ ἔλαττον· ἐνοικεῖ γὰρ ἐν ἡμῖν καὶ ναὸς αὐτοῦ ἐσμεν.

45 « Τὴν δόξαν μου ἐτέρῳ οὐ δώσω », φησὶν ὁ θεός. Πῶς οὖν συνδοξασθήσεται ὁ τῆς παρθένου υἱὸς τῷ θεῷ, εἰ ἄλλης φύσεως καὶ ἄλλης ὑποστάσεως;

46 Τὰ ὁμοούσια οὐ συγκρίνονται πρὸς ἄλληλα κατ' οὐσίαν–οὐδεὶς γὰρ συγκρίνει Πέτρον καὶ Παῦλον κατ' οὐσίαν· μία γὰρ ἐστὶν ἡ οὐσία–, τὰ δὲ ἑτεροούσια κατ' οὐσίαν συγκρίνονται καὶ οὐ καθ' ὑπόστασιν· οὐδεὶς γὰρ λέγει, ὅτι ὁ Ἰωάννης μακρότερός ἐστι τοῦδε τοῦ ἵππου. Ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἑτεροούσια μὲν εἰσιν, ὁμοῦπόστατα δέ. Τὸ οὖν ἔχει μέρη τοῦ σώματός ἐστι, τὰ δὲ αἰσθητήρια τοῦ σώματός εἰσιν, ἡ δὲ αἰσθητικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς, καὶ οὐ διὰ τοῦτο ὑποστατικῶς διαφέρουσιν ἀλλήλων· καὶ τῷ σώματι γὰρ φυσικόν ἐστι τὸ ἔχει μέρη καὶ αἰσθητήρια καὶ τῇ ψυχῇ ὁμοίως φυσικόν ἐστι τὸ ἔχει τὴν αἰσθητικὴν δύναμιν καὶ ἐνεργεῖν διὰ τοῦ σώματος· ὄργανον γὰρ τῆς ψυχῆς τὸ σῶμα. Αὕτη οὖν ἡ διαφορὰ φυσικὴ ἐστὶ καὶ φύσεις ἀφορίζει. Τὸ δὲ τὸν μὲν Παῦλον φαλακρὸν εἶναι, τὸν δὲ Πέτρον δασύτριχα, τὸν μὲν σιμόν, τὸν δὲ γρυπὸν <ὑποστατικὴ ἐστὶ διαφορὰ καὶ ὑποστάσεις ἀφορίζει>. Τὸ <δὲ> δέχεσθαι ἐμπτύσματα καὶ ραπίσματα καὶ μὴ δέχεσθαι οὐκ ἀφορίζει ὑπόστασιν· πᾶσα γὰρ ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων δεκτικὴ ἐστὶν ἐμπτυσμάτων καὶ ραπισμάτων, ἡ δὲ φύσις τῆς θεότητος ἀνεπίδεκτος. Ὡστε τοῦ Χριστοῦ ἐμπτυομένου ἡ μὲν σὰρξ ἐνεπτύετο, ἡ δὲ θεότης ἀνεπίδεκτος ἦν τῶν ἐμπτυσμάτων· ὁμοίως καὶ ραπιζομένου καὶ πάσχοντος ἡ μὲν τῆς σαρκὸς φύσις ἐδέχετο

ταῦτα, ἡ δὲ θεότης οὐκ ἐδέχετο. Καὶ γὰρ καὶ ἀνθρώπου ψилоῦ ἐμπτυομένου τὸ μὲν σῶμα δέχεται τὰ ἐμπτύσματα, ἡ δὲ ψυχὴ οὐδαμῶς, καὶ οὐ παρὰ τοῦτο ἄλλη ὑπόστασις τῆς ψυχῆς καὶ ἄλλο πρόσωπον καὶ ἕτερον τοῦ σώματος. Τὸ μὲν γὰρ ἔχειν μέλη καὶ πρόσωπον ὁρατὸν καὶ ἐμπτυόμενον καὶ τὸ μὴ ἔχειν μέλη μηδὲ πρόσωπον ὁρατὸν ἢ ἐμπτυόμενον φύσεώς ἐστι· τὸ γὰρ ὁρατὸν καὶ ἀόρατον, τὸ ὑλικὸν καὶ ἄυλον, τὸ ἐσχηματισμένον καὶ ἀσχημάτιστον φύσεώς εἰσι διαφοραί.

47 Τί ἐστὶν ὑπόστασις καὶ πρόσωπον; Ὑπόστασις δὲ τὸ καθ' ἑαυτὸ ὑποστῆναι καὶ ἄλλον γενέσθαι, καὶ πρόσωπον τὸ ἰδιαιρέτως καὶ κεχωρισμένως ἐνεργεῖν. Ἡ δὲ τοῦ κυρίου <σὰρξ> οὐδὲ καθ' ἑαυτὴν ὑπέστη ποτὲ καὶ ἄλλος τις παρὰ τὸν θεὸν λόγον ἐγένετο, οὐδὲ κεχωρισμένως τοῦ θεοῦ λόγου ἐνήργησεν, ὡς ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἔχει καὶ σώματος· οὐδὲ γὰρ τὸ σῶμα ἄλλος καὶ ἡ ψυχὴ ἄλλος οὐδὲ τὸ σῶμα <ἄλλου> καὶ ἡ ψυχὴ ἄλλου οὐδὲ κεχωρισμένως ἐνεργοῦσιν, ἀλλ' ἡ ψυχὴ διὰ τοῦ σώματος ἐνεργεῖ καὶ ἡ θεία θέλησις καὶ ἐνέργεια διὰ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἐνήργει, διὰ τῆς ἐνώσεως καὶ θελήσεως τῆς ψυχῆς καὶ κινήσεως τοῦ σώματος.

48 Πᾶσα ὑπόστασις κεχωρισμένως καὶ ἰδιαιρέτως θέλει καὶ ἐνεργεῖ καὶ κινεῖται, καὶ ἰδίωμα ὑποστάσεώς ἐστὶ τοῦτο, καὶ διὰ τοῦτο ὑπόστασις καὶ πρόσωπον ταυτὸν. Ἐπὶ δὲ τῆς θεότητος μόνης οὐκ ἰδιαιρέτως ἐνεργεῖ ἐκάστη ὑπόστασις οὐδὲ ἰδιαιρέτως θέλει, ἀλλὰ μία θέλησις, μία ἐνέργεια, μία κίνησις τῶν τριῶν ὑποστάσεων, μόνον δὲ τὸ ἀγέννητον τῆς πατρικῆς ὑποστάσεως ἰδίωμα, τὸ δὲ γεννητὸν τῆς τοῦ υἱοῦ ὑποστάσεως καὶ τὸ ἐκπορευτὸν τῆς τοῦ ἀγίου πνεύματος ὑποστάσεως. Ἐπὶ μὲν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰ μὲν δύο εἶπητε ὑποστάσεις, ἀνάγκη ἐκάστην αὐτῶν ἰδιαιρέτως καὶ κεχωρισμένως θέλειν καὶ ἐνεργεῖν, καὶ οὔτε κατ' ἐνέργειαν οὐδὲ καθ' ἕτερον τρόπον ἦνωνται. Εἰ δὲ κατ' ἐνέργειαν καὶ θέλησιν ἦνωνται, μία ὑπόστασις καὶ ἓν πρόσωπον.

49 Δυναμέθα εἰπεῖν, ὅτι τὸν θεὸν λόγον ἔτεκεν ἡ παρθένος καὶ ὅτι ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ οὐκ ἐγεννήθη ἐκ γυναικός. Δύο γὰρ γεννήσεις οἶδαμεν τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ καὶ λόγου τοῦ θεοῦ, μίαν τὴν προαιώνιον ἀσωμάτως καὶ θεϊκῶς ἐκ μόνου τοῦ πατρός, καθ' ἣν γέννησιν οὐκ ἐγεννήθη ἐκ γυναικός καὶ ἔστιν ἀμήτωρ, καὶ ἄλλην τὴν ἐπ' ἐσχάτων ἐκ μόνης μητρός μετὰ σαρκὸς οἰκονομικῶς διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, καθ' ἣν γέννησιν ἀπάτωρ ἐστί. Κατὰ τὴν πρώτην γέννησιν οὐκ ἐγεννήθη ἐκ γυναικός, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν γέννησιν ἐκ γυναικός ἐγεννήθη· οὐ γὰρ ἐκ γυναικός τὴν ἀρχὴν καὶ αἰτίαν ἔσχε τῆς ὑπάρξεως τῆς θεϊκῆς, ἀλλ' ἐκ μόνου πατρός, τὴν δὲ ἀρχὴν τοῦ σαρκωθῆναι καὶ γενέσθαι ἄνθρωπος ἐκ πνεύματος ἀγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου. Πολλὰ γὰρ λέγονται καθ' ἕτερον καὶ ἕτερον τρόπον καὶ δοκοῦσιν ἀσύμφωνά εἶναι τῷ μὴ καλῶς προσέχοντι· ἐπὶ γὰρ τῆς τοῦ θεοῦ μεταμορφώσεως ὁ μὲν εἰς εὐαγγελιστῆς λέγει, ὅτι « μεθ' ἡμέρας ἕξ », ὁ δὲ ἕτερος, ὅτι μεθ' ἡμέρας ὀκτώ, καὶ διαφωνοῦσιν, ἐὰν μὴ καλῶς προσέχη τις· τῷ δὲ καλῶς προσέχοντι οὐ διαφωνία, ἀλλὰ συμφωνία ἐστίν. Ὁ μὲν γὰρ εἰπὼν « Μεθ' ἡμέρας ἕξ », οὐδὲ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν εἶπεν ὁ κύριος, ἠρίθμησεν οὐδὲ τὴν ἡμέραν τῆς μεταμορφώσεως, ὁ δὲ εἰπὼν· Μεθ' ἡμέρας ὀκτώ, καὶ ταύτην κάκεινην ἠρίθμησεν.

50 Φύσις ἐστὶν ἡ κοινότης τοῦ εἴδους, οἷον θεότης, ἀνθρωπότης· τὸ θεὸς ὄνομα ποτὲ μὲν ἐπὶ τῆς θείας φύσεως τάσσεται, ὡς λέγομεν εἷς θεός, τουτέστι μία θεότης, ποτὲ δὲ καὶ ἐπὶ ὑποστάσεως, ὡς λέγομεν· Θεὸς ὁ πατήρ, θεὸς ὁ υἱός, θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ τοῦτο ἐκ τῆς φύσεως παρονομάζομεν, ὁμοίως καὶ τὸ θεός. Λέγομεν οὖν· Ἄλλο θεός καὶ ἄλλο ἄνθρωπος, τουτέστιν ἄλλη φύσις θεότητος καὶ ἄλλη ἀνθρωπότητος. Καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θεολόγος πρὸς Κληδόνιον γράφει· « Φύσεις μὲν γὰρ δύο, θεὸς καὶ

ἄνθρωπος, ἐπεὶ καὶ ψυχὴ καὶ σῶμα». Καὶ πάλιν λέγομεν· Θεὸς ὁ πατὴρ καὶ θεὸς ὁ υἱὸς καὶ θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἄνθρωπος ὁ Πέτρος καὶ ἄνθρωπος ὁ Παῦλος.

51 Ὑπόστασις ἐστὶν ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ Πέτρος Παῦλος οὐδὲ ὁ Παῦλος Πέτρος, ἀλλὰ ἄλλος καὶ ἄλλος καὶ δύο καὶ οὐχ εἷς, κἂν κοινωνῶσι μιᾷ φύσεως, οὐδὲ Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ἐστὶν εἷς, ἀλλὰ δύο, κἂν κοινωνῶσι μιᾷ φύσεως καὶ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ τῆς αὐτῆς μητρὸς καὶ τῆς αὐτῆς χάριτος καὶ ἀξίας· οὐδὲν γὰρ δύναται ἓνα υἷον ποιῆσαι εἰ μὴ τὸ ταυτὸν τῆς ὑποστάσεως.

52 Ὡσπερ οὐσία καὶ φύσις ταυτὸν ἐστὶ παρὰ τοῖς ἁγίοις πατράσιν, οὕτω καὶ ὑπόστασις καὶ πρόσωπον ταυτὸν ἐστὶ. 53 Μιᾷ φύσεως ὁ μονογενὴς καὶ προαιώνιος υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ ὁ υἱὸς τῆς παρθένου ἢ δύο; Μιᾷ ὑποστάσεως ἢ δύο; Μία θέλησις θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος ἢ δύο, ἄλλη καὶ ἄλλη; Μία ἐνέργεια θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος ἢ δύο, ἄλλη καὶ ἄλλη; Φυσικὴ υἰότης καὶ κατὰ χάριν υἰότης μία ἐστὶν ἢ ἄλλη καὶ ἄλλη; Δοῦλος τοῦ θεοῦ ὁ υἱὸς τῆς παρθένου; Δουλεία καὶ δεσποτεία μία ἀξία ἢ ἄλλη καὶ ἄλλη; Εἷς τὸ πρόσωπον τοῦ μονογενοῦς καὶ προαιωνίου υἱοῦ ἐνέπτυσαν, ἀλλ' εἷς ποῖον πρόσωπον; Ὅτε ὁ Γαβριὴλ ἀπεστάλη καὶ ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ διελέγετο τῇ παρθένῳ, ἐν πρόσωπον ἦν αὐτοῦ καὶ τοῦ θεοῦ; Εἰ ἄλλη καὶ ἄλλη φύσις καὶ ἄλλη καὶ ἄλλη θέλησις καὶ ἄλλη καὶ ἄλλη ἐνέργεια καὶ ἄλλη καὶ ἄλλη ὑπόστασις καὶ ἄλλη <καὶ ἄλλη> υἰότης καὶ ἄλλη <καὶ ἄλλη> ἀξία καὶ ἄλλο καὶ ἄλλο πρόσωπον, πῶς οὐ δύο υἱοί;

54 Χρῆ ταῦτα πάντως φυλάξαι· Ἀπαθῆ τὴν θεότητα καὶ ἄτρεπτον, ἐπὶ τοῦ θεοῦ τρεῖς προσκυνουμένας ὑποστάσεις καὶ εἰς τριάδα πιστεύειν καὶ βαπτίζεσθαι καὶ μὴ λατρεύειν τῇ κτίσει καὶ φυλάξαι σύμφωνον τὴν ἁγίαν γραφὴν τὴν τε παλαιὰν καὶ τὴν καινὴν.